

УДК 81'371

СПЕЦИФІКА МОВНОГО ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ *ВОДА* У ТВОРЧОСТІ МАРІЇ ЛЮДКЕВИЧ

Слюніна О. В.

*Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна*

Стаття торкається проблем експлікації архетипового концепту вода в поетичному мовомисленні Марії Людкевич. Простежується наступність лінгвального вираження архетипових уявлень та індивідуально-авторська лінгвопоетична інтерпретація концепту.

Ключові слова: *концепт, вода, метафора, семантичне наповнення.*

Дослідження поетичної творчості неможливе без звернення до мовних аспектів, адже в метатексті кожного майстра слова присутній синтез форм лінгвального вираження та смислового наповнення. *Актуальність роботи* зумовлюється тим, що розвідка присвячена аналізу одного з важливих фрагментів мовної картини світу у світлі новітніх підходів: лінгвокогнітології та лінгвокультурології у творчості відомої львівської поетеси М. Й. Людкевич, яка своїм пером продовжує кращі традиції української літератури. Про художній метод та високу майстерність поетеси висловилися М. М. Ільницький, І. М. Калинець, М. С. Якубовська, які належно оцінили внесок майстрині слова в розвиток української літератури. Аналізуючи творчість талановитої художниці слова, М. С. Якубовська зазначає: «Поетеса висвічує реалії буття із несподіваного боку – і відомі речі в її інтерпретації набувають свіжого, неузвичаєного трактування. Вона ставить поряд несподівані образи – дощів і левів, смутку і повені, козацького відгоміння і думи. Це поєднання створює світ, у якому світлою зорею пульсує філософське начало – безперервності життєвого колообігу» [12, с. 454-455].

Поезія М. Й. Людкевич – це цілий світ, який і досі зберігає в собі таємниці та загадки, адже її творчість не була предметом окремих мовознавчих досліджень. Тому вважаємо, що навіть увага до окремих концептів поетичної картини світу цієї талановитої поетеси може пролити світло на самотність та неповторність художнього ідіостилю авторки. Мовний матеріал для статті був дібраний методом суцільної вибірки з таких книг: «Теплі гнізда» (1981), «Червнева повінь» (1983), «Продовження літа» (1986), «На білій горі» (1990), «Старий годинник» (1991), «Коротке літо в раю» (1995). Загальна кількість картотеки налічує 232 мікроконтексти.

Велику увагу поетеса приділяє зображенню природи, що є характерним для поезії взагалі. Важливість парадигми природних описів у поетичному ідіостилі М. Й. Людкевич засвідчується частотністю, а також глибиною окремих

конституентів цієї парадигми. Одним із таких ключових елементів є концепт *вода*. Отже, метою цієї розвідки є спроба розглянути способи вербалізації концепту *вода* як структурно та системно значимого елементу в мозаїчному полотні поетичної картини світу М. Й. Людкевич з визначенням загальномовної та індивідуально-авторської специфіки. Зазначимо, що дослідженням особливостей лінгвального вираження природної стихії вода займалося чимало науковців. Найбільшу цікавість викликають роботи А. М. Боюн, Т. В. Ковтун, О. І. Сімович, Н. М. Сиромлі, Н. О. Меженської. У межах етнолінгвістики концепт *вода* частково досліджує В. В. Жайворонок, а культурна складова концепту привернула увагу Ю. С. Степанова та К. А. Віслової.

У поезії М. Й. Людкевич мовний світ стихії вода репрезентований лексемами *вода*, *джерело*, *річка*, *море*, *криниця*, *потік*, а також назвами річок. Традиційним, словниковим можна вважати смислове наповнення *вода* – *рідина*. Функціональне призначення *води* як *рідини* виявляється в мікроконтекстах, де експлікується семантична ознака «для тамування спраги»: «*Як смак води джерельної з криниць*» [5, с. 12], «*Ми н'ємо воду з сивого Дніпра*» [5, с. 43], «*Тут Євка фартушком сльозу з очей / Змахне, джерельною наповнить кухлики*» [6, с. 24]. Варто також звернути увагу на епітет *джерельна*, який поетеса досить часто використовує при характеристиці води. В українській культурі за джерельною водою традиційно закріплена позитивна конотація, що зумовлена чистотою та цілющими властивостями джерельних вод – перш ніж вийти на поверхню, підземні води проходять фізичну та хімічну фільтрацію, тож на поверхню виходить чиста прохолодна вода.

У мовотворчості М. Й. Людкевич пейзажну функцію покликани передавати семантичні наповнення *вода* – *водний простір* та *вода* – *водна поверхня*. Змальовуючи природу, поетеса вживає лексеми на позначення водоймищ з метою введення просторових координат, тим самим локалізуючи місце перебування, або вживає лексеми, які містять алюзію на час перебування біля водоймищ: «*Вже скресає ріка, і поколена крига*» [4, с. 30], «*Біжить до моря донечка моя, / Збиваючи коліна*» [7, с. 76], «*Надвечір вийду в поле над рікою*» [6, с. 13], «*Поснули луни в квітах тиші. / Ми їм слова людські залишим, / Прийдемо разом до ріки*» [5, с. 61]. При актуалізації семантичного наповнення *вода* – *водний простір* натрапляємо на метафори, де надзвичайно поетично описуються, наприклад, картини настання зими: «*Шум сосон зимових, що роблять суворим пейзаж, / І море, замкнене морозом на білі ключі*» [7, с. 111].

До ядерної зони концепту слід відносити семантичне наповнення *вода* – *водна маса*. У поетичному ідіостилі М. Й. Людкевич така лінгвоментальна візія забезпечується синтагматичними зв'язками ключового слова-імені з традиційними епітетами, які переважно апелюють до зорових вражень, містячи у своїй семантичній структурі ознаку за кольором або рухом. Сполучаючись з лексемою *вода* в одній синтаксичній конструкції, ці епітети допомагають точніше змалювати стихію, унаочнити образ: «*Текла вода, студена, синювата*» [6, с. 52], «*Води прозорі, мов дзвін, чорні і сині*» [7, с. 63], «*Риба пливе між камінням / В чистій і бистрій воді*» [9, с. 79].

Фізична властивість водної поверхні відзеркалювати реалії зовнішнього світу сприяє розвитку семантичного наповнення *вода – дзеркальна поверхня*. Часто поетеса поєднує водну та небесну стихію, при чому небесні реалії зазвичай майстринею слова персоніфікуються: «**В прозорій хвилі відіб'ються хмари, / І крила птиць, і крила літака, / Стихія неба, що водою марить**» [6, с. 72], «**Місяць застиг між хмарами, / Заглядає у хвилі прозорі**» [9, с. 79], «**Вранці сонце водою дзвінкою пливло / І сміялось, іскристе, в блакиті**» [4, с. 40]. Подібні уявлення, на думку В. М. Топорова, можна трактувати як «споглядання неба, що викликає образ моря і думки про безсмертя, іноді – на контрасті із самим собою, своєю мало значущістю та смертністю» [11, с. 586]. А ось Р. В. Кісь пропонує такі семантичні опозиції інтерпретувати як поєднання чоловічого та жіночого начала, завдяки чому відбувається «вічне самовіднайдення первісної цілісності космічного океану у мікрокосмі єднання... у всеохопних потоках життя» [3, с. 97].

Вода осмислюється поетесою також як *внутрішній світ людини*. Показовим у цій сфері є порівняння душі з колодязем як вмістилищем води: «**О, нам лячно і темно! / Душа – мов колодязь**» [9, с. 62] – або звукова метафора, створена дієсловом *клекаче*, яка засновується на порівнянні виру емоцій з шумом океану: «**Лиш тільки б вірить – / Океан клекаче / В душі отій, що спокою не має**» [7, с. 97]. Для правильної смислової інтерпретації порівняльних конструкцій слід також зважати на епітети, оскільки художнє означення до об'єкта порівняння може виконувати певну конотативну функцію. Так, наприклад, епітет *темний* до слова *колодязь* у компаративній структурі «**Знаю, в темний колодязь дивитися лячно, / Так мов душу чужу намагатись збагнути**» [9, с. 63] передає не фізичну особливість штучного водойму, а слугує маркером незрозумілості чужих переживань і містить алюзію до народної мудрості, яка стверджує, «чужа душа – темний ліс».

Лейтмотивом у мовомисленні М. Й. Людкевич можна вважати тему кохання. Відповідно, й концепт *вода* в поетичній палітрі віршів художниці слова також отримує смислове наповнення *кохання*. В основі такої інтерпретації лежить метафора, виражена через поєднання лексеми *ріка* зі словами на позначення почуття, вжитими в родовому відмінку: «**Несе мене у даль ріка кохання**» [5, с. 45], «**Тече ріка любові в ранки сині**» [5, с. 39]. Використовуючи такі конструкції, авторка ніби акцентує увагу на якісному наповненні ріки. Індивідуалізації поетичного мовлення М. Й. Людкевич сприяє також вживання художніх означень при розвитку семантичного наповнення *вода – кохання*. Авторка сполучає лексеми – репрезентанти концепту з епітетами *жива* та *розвесняна*. Показовим у цьому плані є вірш «Передчуття любові»: «**Ми ще чужі, та це не має значення, / Коли така розвесняна вода**» [4, с. 55]. Читаємо далі: «**Стежина, сонце, полини, й роса, / І почуттів розвесняні потоки**» [4, с. 32], «**Яка вона, невпізнана любов, / Жива вода миттєвостей і років?**» [7, с. 119]. Прикметник *розвесняна* можна вважати авторським неологізмом. Він визначає ознаки весни як пори молодості та виру почуттів, опоетизовує почуття кохання, надає його зображенню піднесеності та урочистості. Ототожнення гірського потоку з почуттям через орудний відмінок простежується в мікроконтексті, де поетеса апелює до звукового образу стихії:

«Двоє... / Їх гойдає на хвилях весняна мелодія, / **І шумує потоком гірським почуття**» [7, с. 132]. Для вираження емоційного стану закоханості М. Й. Людкевич використовує образ ріки й у таких рядках: «Думала, що зможу звільнитись / Від дзвінкого плину, шалу і лету... / Я зайшла добровільно в **ріку**, / Але вийти з неї – не в змозі... / Ця залежність мене вимучує. / Я силуюсь вирватись з течії / Знаю, що **це любов!**» [9, с. 42].

Концепт **вода** в поетичній картині світу М. Й. Людкевич передає також й інші почуття: ніжність, печаль, горе, схвильованість тощо. Такі інтенції у мові віршів художниці слова вербалізуються через валентність лексеми *океан*, яка містить семантичну домінанту «великий за розміром», зі словами-назвами відповідних почуттів у родовому відмінку: «**Ми, як дві риби блискучі, / Пливе в океані ніжності**» [6, с. 95], «**Краплина щастя й океан журби**» [5, с. 30], «**Я не знаю, хто ти: / Бог у центрі мого всесвіту / Чи не ввіймана риба / В океані розбурханої уяви**» [9, с. 95]. Подібне лінгвоментальне розуміння концепту присутнє в мікроконтексті, де почуття горя, печалі передано за допомогою лексеми *сльози*: «**Як плаче мати, замовкають пташки... / Дорослим дітям по світах не спиться, / В думках летять, немов вітри сюди. / До синього вікна, де **море сліз****» [4, с. 52-53], «**Заб'ється рибою в руках моїх печаль / І вислизне в **солоне море сліз****» [8, с. 51]. Тут варто відзначити накладання смакових вражень – солоність моря та солоність сліз.

На окрему увагу заслуговують ілюстрації, у яких порівняння почуття з водою репрезентується через форму орудного відмінка: «**Хоч сум водою сочиться з глибин**» [4, с. 45], «**Струмком дзвінка схвильованість хлюпоче**» [6, с. 13], «**Тільки, душу виймаючи, зло / Не зуміло печалі зламати. / Нею зранена, в серці на дні / Доброта джерелом заспіває**» [5, с. 22]. Усі наведені вище мікроконтексти акцентують увагу на слуховому сприйнятті стихії, яке поглиблюється й евфонічним малюнком віршу через звукові повтори «с». Можна припустити, що М. Й. Людкевич через поєднання слів *сум*, *сочиться* в одному уривку та слів *струмком*, *схвильованість*, *хлюпоче* в іншому мікроконтексті прагне відтворити плескіт води, засобами звукопису посилити слуховий образ.

При лінгвоментальному осмисленні *води як щастя, радості* М. Й. Людкевич підкреслюється така ознака води, як швидкість, вербально виражена через сполучуваність з епітетами-характеристиками води: *бистра*, *стрімка*: «**Лиш жіноче щастя – як омана, / Що водою бистрою спливе**» [6, с. 17], «**Водою стрімкою спливають радощі наші**» [8, с. 23]. Подібні думки, очевидно, навіяні мотивом швидкоплинності щасливих моментів у житті людини.

У поетичних текстах М. Й. Людкевич **вода** часто «оживлюється». Безпосередню вказівку на воду як на живу істоту несуть анімалістичні порівняння: «**А хвиля – / Як приручене звіря, / До ніг її все лащитьс'я й гуде**» [7, с. 76], «**І бистрі води, мов підземні коні**» [8, с. 54].

Найчастіше вода «олюднюється» через метафори, в яких стихія отримує фізіологічну будову: «**І дихнула на повні груди / Ріка повновода**» [7, с. 19], «**Води об камінь січуть **сиві** стомлені **скроні****» [7, с. 45]. «Олюднюватися» стихія в мовотворчості авторки може також через вживання дієслівних метафор, які апелюють до слухових вражень: «**Сміялись з нами світлі **води****» [5, с. 61],

«*І хлюпочеться голосно / Втомлений став*» [6, с. 88], «*Щось рідне в долині шептатиме довго потік*» [6, с. 74]. Заслужують на увагу також оригінальні дієслівні персоніфікації, засновані на перенесенні емоційних переживань та здатності води виконувати дії, притаманні людям: «*Кадка тремтить, захлинається в гніві ріка*» [7, с. 45], «*І миє чорні береги ріка*» [5, с. 53], «*Так ріка вицілює уста берегам, / А потім захлинається піском золотим чи намулом*» [9, с. 79]. Антропоморфізація води може здійснюватися й на підставі наділення стихії здатністю переживати людські психоемоційні стани. У мовотворчості М. Й. Людкевич такі інтенції представлені переважно синтагматичними зв'язками лексем на позначення водного простору з епітетами: «*Тоді найкраще посидіти / На лавочці біля моря, / Дивитись на мокрий жовтий пісок / І сиві втомлені хвилі*» [9, с. 83], «*Як море після штормової години – / Знесилене і приборкане, / Розмліле від пристрасті втоми*» [7, с. 122], «*Стрімголов спішать шалені води, / Звільнені від крижаних наруг*» [6, с. 66], «*Вода, втишена і заспокоєна*» [9, с. 49].

Образ води в поетичному мовомисленні М. Й. Людкевич може зливатися в одне ціле з формою власного «Я» поетеси, завдяки чому можливе виокремлення семантичної площини ідентифікації *я – вода*. У мові ця сфера знаходить вираження в ототожненні ліричної героїні зі стихією через порівняльні конструкції, виражені формою орудного відмінка: «*З роздуки солоної, / з дороги далекої, / з листопаду печалі... / до тебе спішу / водою джерельною / в спрагли уста*» [4, с. 17], «*Я була рікою голубою / На тонкій межі добра і зла. / І ридала хвиля за тобою, / Не було човна ані весла*» [5, с. 61]; порівняльні сполучникові конструкції: «*Бунтую, мов річка у горах*» [8, с. 41].

Дальший розвиток семантичної структури концепту зумовлений міфопоетичними уявленнями давніх людей. Інтерпретація *вода – життя* ґрунтується на розумінні важливості води для життєдіяльності організмів. Ще в часи античності видатні натурфілософи проголошували воду першопричиною виникнення Всесвіту. Розглянемо, які ж мовні засоби обирає поетеса для вербального втілення подібних інтенцій. Так, мовомислення М. Й. Людкевич відображає семантичне наповнення *вода – життя* через порівняльні конструкції типу: «*Ми пливемо життям, мов пливемо рікою*» [6, с. 86], «*І з життя, мов із хвиль ріки, / Кінь червоний / Стане іржати*» [6, с. 36]. Традиційним є усталений вираз *океан життя*, представлений у мікроконтексті: «*В океані життя – ти в своїй стихії. / О, тобі гарно і легко – бо ти вільний!.. / Я заплющую серце – / І в обійми бере / ОКЕАН*» [9, с. 7-8].

Семантичне наповнення *вода – час*, що зумовлене усталеною метафорою *плин води – плин часу*, в мовному світі М. Й. Людкевич вербалізовано через актуалізацію фразеологізму *скільки води втекло – скільки проминуло часу*: «*А ось тут наші діти біжать. / Скільки в море води вже втекло!*» [6, с. 8], «*Скільки хвилин пропливло за водою*» [6, с. 79]. «Невипадково, – говорить В. В. Жайворонок, – плин часу у наших предків асоціювався саме з водою, що тече безперервно, безперестанку, як людські роки, як саме людське життя. Тому й кажуть: «Час, як вода, все йде вперед»; «Було, та водою сплигло»; «Багато води уплине, заки людина до того доживе» [2, с. 169].

Таким чином, акцент робиться на семантиці плинності, що зазвичай виражається дієсловом.

Яскравою ілюстрацією до лінгвального вираження смислової площини **вода – час** може слугувати мікроконтекст: «*і твориться час – / Людський, неповторний, джерельно-глибокий*» [6, с. 31], де епітетом-характеристикою до слова *час* виступає складний прикметник *джерельно-глибокий*. Читаємо в іншому місці: «*Ходить пісня, носить світлу бинду... / З глибини криниці, із віків*» [7, с. 52]. Отже, в мовосвіті художниці слова розуміння **води як часу** зумовлюється наділенням останнього таким параметром, як глибина, що є властивим водним об'єктам.

Дієслівні метафори творять у поетичному світі М. Й. Людкевич семантичне наповнення **вода – зникнення**: «*Змиває хвиля слід піщаний*» [4, с. 23], «*Лиця відбиток печальний / Вода кудись віднесла*» [6, с. 68], «*Не бачив і не чув / Амур про нас з тобою. / Пішло все за водою. / А все-таки ти був...*» [9, с. 74]. Яскраво в цих мікроконтекстах представлена семантика проминання.

Магічна сила води як рідини, що здатна зцілювати, спричинює виникнення такого семантичного наповнення в мовному світі М. Й. Людкевич, як **вода – цілюща сила**: «*Я носила з долин різні трави цілющі, / Я хотіла її захистити від біди. / Я сходила б усі полонини і пуці, / Лиш би краплю дістати живої води*» [7, с. 51], «*І передасть, немов молитву, свято / Коханим дітям в спадок – / Назавжди – / Із кров'ю й молоком щаслива мати / Цілющу міць джерельної води*» [7, с. 15]. Традиційні епітети *жива, джерельна, цілюща*, які супроводжують ключове слово в мікроконтекстах, де реалізується аналізоване семантичне наповнення, зумовлені вірою давніх слов'ян у цілющість водної стихії: «Як жива вода весняних дощів просвітляє туманне небо, відроджує природу і тому сприймається як божественний напій, що виганяє демонів, дарує красу, молодість, здоров'я, так ці ж животворчі властивості поєднують народні вірування з водою взагалі – тим більше, що вона дійсно має властивість освіжати тіло й відновлювати сили... Переважно цілющі властивості приписувалися джерельній воді» [1, с. 196-197].

Епітет *жива* супроводжує ключове слово й у семантичному наповненні **вода – натхнення**: «*я не зникну, не помру. / Бо є жива вода на пісню й на слово*» [7, с. 14], «*Жива вода! / Її б знайти скоріше – / Росинку, краплю, голубий ковток, / Щоб оживити нею душі й вірші – / Ото би був духовності урок!*» [7, с. 14]. Якщо звернутися до витоків, то семантичний зміст протиставлення води живої воді мертвій, за твердженням Ю. С. Степанова, ґрунтується на уявленні про мертву воду як про першу воду «розталого льоду та снігу, вона змитає лід та сніг, однак ще не дає зелені-життя; *жива вода* – вода перших весняних дощів, вона пробуджує землю до життя, від неї прокидаються й починають зеленішати дерева, кущі, трави та квіти» [10, с. 192]. Так само *жива вода* у творах М. Й. Людкевич дає життя новим ідеям, від неї починають творитися нові вірші. Таким чином, дуже легко простежити дальший розвиток концепту – в мові творів поетеси виокремлюємо споріднене семантичне наповнення **вода – поезія**, яке репрезентоване через порівняння поетичної творчості з хвилею та джерелом: «*Розквітлий луг і молоді надії, / Поезії цілюще джерело*» [5, с. 47], «*А що лишилось? Вірші – наче хвиля, / Дивись і слухай, слухай і дивись*» [8, с. 84].

Суб'єктивні асоціації, засновані на метафоричному перенесенні, спричинюють появу авторської інтерпретації *вода – люди, народ*. У творах поетеси таке смислове навантаження передається через порівняльні конструкції: «*Ми чекаєм, / А черга струмочком – за нами*» [7, с. 71], «*Немов ріка, що вийшла з берегів / І хоче на шляху усе зітерти, – / Так натовп цей святково-буїно брів – / Безпечно, самовпевнено і вперто*» [7, с. 59]. Такі порівняння побудовані на метафоричній основі, зумовленій подібністю: зовнішньою – ланцюга черги з тоненьким струмочком, або функціональною – натиском натовпу з рікою, що виходить із берегів.

Поодинокими семантичними трактуваннями можна вважати розуміння *води* як *однієї зі стихій*: «*Той чоловік притишений і ніжний, / І щось у нім є від вогню й води*» [9, с. 62], «*Приймаю все таким, як є в природі. / Благословенні твердь, вогонь, вода*» [7, с. 27].

І вже майже одиничними є мікроконтексти, в яких *вода* ототожнюється з *небесним простором* та *настанням літа*: «*Бачу: / Наче вітрила, розгортаються сині сувої, / І встають світлі замки, ніби мушлі в океані небеснім*» [9, с. 31], «*А над землею літо проплива, / Червнева повінь – і нема вагання*» [5, с. 45]. Вербалізуються такі інтенції через метафоричні сполуки. Так, епітетна метафора *червнева повінь*, вочевидь, пов'язана з буянням зелені та розливами літнього тепла, а ототожнення небесного шатра з океаном здійснюється на основі зорових вражень: подібності за кольором та безмежністю. Ось що з цього приводу говорить О. М. Афанасьєв: «Під впливом зазначеної метафори, згідно із зоровими враженнями, де небозвід обіймає землю, народилася впевненість, що земля «заснована на водах», що її поверхня є великим колом і що її з усіх боків обтікає кільцем просторовий океан» [1, с. 187].

Висновки. Розгляд засобів вербалізації концепту дає змогу говорити, що стихія води в поетичному ідіостилі М. Й. Людкевич відбиває як нормативні, усталені значення, так й елементи народних, міфопоетичних уявлень, а також естетичні цінності особистої лінгвоментальної свідомості художниці слова. Ядро концепту *вода* в мові творів М. Й. Людкевич складають такі семантичні наповнення: *водний простір, рідина, водна поверхня, водна маса*. Здебільшого вони відіграють важливу роль у художньо-композиційному плані вірша як засіб естетичного розгортання пейзажних картин. До арсеналу семантичних наповнень концепту входить також розуміння *води* як *дзеркальної поверхні, однієї зі стихій, цілющої сили, життя*. Розгортається структура концепту і через персоніфікацію води, що дає змогу окреслити такі смислові наповнення, як *вода – жива істота* та *вода – я*. Продовжують авторські інтерпретації трактування *води* як різного роду *почуттів, кохання, натхнення, неба, поезії, народу, часу*. Таким чином, у поетичній мовній картині світу М. Й. Людкевич реалізується практично вся традиційна семантика концепту *вода*, а також додаються суб'єктивні авторські асоціації. *Перспективою* подальших розвідок можуть стати особливості вербального втілення концепту вода в інших представників традиційної лірики 80 – 90-х років ХХ століття.

Список літератури

1. Афанасьев А. Н. Древо жизни : [избранные статьи] / А. Н. Афанасьев. – М. : Современник, 1982. – 464 с.
2. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика : нариси : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2007. – 262 с.
3. Кісь Р. В. Ерос і водна стихія (Первісна семіотичність шлюбної магії) / Р. В. Кісь // Сучасність. – 1994. – № 1. – С. 83-98.
4. Людкевич М. Й. Теплі гнізда : [поезії] / М. Й. Людкевич. – К. : Радянський письменник, 1981. – 72 с.
5. Людкевич М. Й. Червнева повінь : [поезії] / М. Й. Людкевич. – Львів : Каменяр, 1983. – 71 с.
6. Людкевич М. Й. Продовження літа : [поезії] / М. Й. Людкевич. – К. : Радянський письменник, 1986. – 103 с.
7. Людкевич М. Й. На білій горі : [поезія] / М. Й. Людкевич 1990. – 142 с.
8. Людкевич М. Й. Старий годинникар : [поезії] / М. Й. Людкевич. 1991. – 103 с.
9. Людкевич М. Й. Коротке літо в раю : [книга інтимної лірики] / М. Й. Людкевич – Львів : Каменяр, 1995. – 126 с.
10. Степанов Ю. С. Константы : Словарь русской культуры. Опыт исследования / Ю. С. Степанов. – М. : Школа «Языки русской культуры», 1997. – 824 с.
11. Топоров В. Н. Миф. Ритуал. Символ. Образ: Исследования в области мифопоэтического : [избранное] / В. Н. Топоров. – М. : Изд. группа «Прогресс» ; Культура, 1995. – 623 с.
12. Якубовська М. С. У дзеркалі слова : Есеї про сучасну українську літературу / М. С. Якубовська. – Львів : Каменяр, 2005. – 751 с.

Слюнина Е. В. Специфика языкового выражения концепта вода в творчестве Марии Людкевич // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – 2011. – Т.24 (63). – №2. Часть 1. – С.464-471.

Статья касается проблемы экспликации архетипического концепта вода в поэтическом языковом сознании Марии Людкевич. Отслеживается последовательность выражения архетипических представлений и индивидуально-авторская лингвопоэтическая интерпретация концепта.

Ключевые слова: *концепт, вода, метафора, семантическое наполнение.*

Sljunina O. V. Specific of lingual expression of the concept water in poetry by Maria Ludkevich // Uchenye zapiski Tavricheskogo Natsionalnogo Universiteta im. V.I. Vernadskogo. Series «Filology. Social communicatios». – 2011. – V.24 (63). – №2. Part 1. – P.464-471.

The article focuses on the problem of the explication of the archetypical concept water in poetical language of Maria Ludkevich. The succession of the lingual expression of archetypical ideas and author's linguapoetical interpretation of the concept are analyzed.

Key words: *concept, water, metaphor, semantic filling.*

Поступила до редакції 17.03.2011 р.